

www.unijakm.org

УНИЈА

 UNHCR
The UN Refugee Agency

ИНФО

Број 69.

Год. VII

Београд

јун 2010.

Бесплатан примерак

ISSN 1820-3531

Издавање овој Билтена омогућило је Високи комесаријат за избеглице (UNHCR)

20. ЈУН

ДАН ИЗБЕГЛИЦА (стр. 13)

ОКРУГЛИ СТО УНИЈЕ

“ПОБОЉШАЊЕ ЖИВОТНИХ УСЛОВА ИРЛ”

Присјуй проблематици Сјамбеног збрињавања и проблематици Запошљавања и радног ангажовања интерно расељених лица, биле су основне теме скупа

стр. 4

АДРИАНО МАРТИНС ЗАМЕНИК ШЕФА ДЕЛЕГАЦИЈЕ ЕУ

стр. 8

ПРУЖАМО ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ

Проблем трајних решења за избегла и расељена лица је изузетно важан за Србију, али и за будућу интеграцију Србије у Европску унију.

РАСЕЉЕНИ ПОСЕТИЛИ СЕЛО ГРЕБНИК

ВЕЋ ВИЂЕНО

У процедурално заказану “иди-види” посету селу Гребник, у коме се чешири куће за повраћнике налазе у финалној фази изградње кренула су расељена лица из централне Србије...

стр. 10

ИРЛ НАКОН ДЕСЕТ ГОДИНА ПОНОВО НА СЕОСКОЈ СЛАВИ

АХ, ТО ВРБИЧАЊЕ

Ове године смо чврсто одлучили да славу обележимо, тамо где се вековима обележавала. У свом селу...

стр. 14

ДЕЦИ РАСЕЉЕНИХ У СМЕДЕРЕВУ УРУЧЕНА ГАРДЕРОБА

ВЕЛИКО ХВАЛА

Наведене одевне предмете обезбедила је хуманитарна организација “Save serbian children” (Сјасише српску децу) из Америке...

стр. 16

У ПОСЕТИ ПОРОДИЦИ ЗУВИЋА У СЕЛУ СИНАЈЕ

НАГОВЕШТАЈ МОГУЋЕГ ОПСТАНКА

Пре два месеца Ђорђе Зувих се јавио Завичају за повраћај, удружењу за помоћ расељеним лицима, које је учествовало у реализацији повраћака у село Синаје...

стр. 20

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ИРИНЕЈ У ПЕЊКОЈ ПАТРИЈАРШИЈИ

ДА ЖИВИМО КАО НЕКАДА

Желео бих да, као некада, Срби и Албанци живе у слози и љубави, рекао је патријарх Иринеј током посете Пењкој патријаршији, првој од усјоличења.

стр. 26

ВРЕМЕ ЗА ТРАЈНА РЕШЕЊА

УНИЈА је до сада била окренућа првенствено повраћку ИРЛ на КиМ. Сада сматрамо да је време, прошло је 11 година од прогона, да се више ангажујемо и на побољшању животног услова интерно расељених лица у централној Србији. То се пре свега односи на решавање питања становања и запошљавања ИРЛ.

Пише **Бранислав Скробоња***

Интерно расељена лица према условима становања могу се поделити на оне који су смештени у колективне центре, неформалне колективне центре и лица која живе приватно, најчешће плаћајући не мали закуп.

Од почетка ове године посетили смо петнаестак колективних центара, јер њихов број треба да се драстично смањи у овој години.

Сазнали смо да ће се у 13 општина градити станови за ИРЛ, што би изражено у процентима било далеко испод 10 посто.

У жељи да помогнемо да се повећа тај број, дошли смо до интересантних података које је објавио Комесаријат за избеглице (КИРС). Наиме, 1/3 општина није урадила локалне акционе планове (ЛАП) на основу којих КИРС може да предузме кораке за обезбеђивање услова за помоћ ИРЛ. Даље смо утврдили да је 37 општина сврстано у неразвијене. Али, 15 од њих је поднело ЛАП. Дакле, није у питању само немање услова за израду ЛАП-а. Није исто ако нека београдска или војвођанска општина не поднесе ЛАП или ако то не уради нека неразвијена општина.

Зато сматрамо да наше будуће деловање може да се планира на следећи начин:

1. Информисање ИРЛ о условима за побољшање њиховог живота кроз писане медије ИнфоБилтен, али и кроз радио и ТВ емисије, кроз упознавање медијских агенција о условима у којима живе ИРЛ и начинима да се ти животни услови побољшају

2. Да се заједно са КИРС-ом помогне, у неразвијеним општинама и у општинама које сматрају да им је помоћ потребна, у писању ЛАП-а јер треба имати у виду да у њима живи велики број ИРЛ.

3. Следећи корак је логична последица претходна два уз постојеће фондове који су обезбеђени преко КИРС-а, потражити и друге, мање донаторе који би могли помоћи у олакшавању живота ИРЛ.

Како КИРС има разрађене процедуре за програме за побољшање животних услова ИРЛ, УНИЈА би деловала у тесној координацији са КИРС-ом.

Лепеза програма које КИРС обезбеђује, обухвата:

- комплетна изградња стамбених јединица, делимична изградња и самоградња;

- куповина сеоских кућа са окућницом;
- додела монтажних кућа;
- помоћ у виду пакета грађевинског материјала за завршетак започетог стамбеног објекта;
- изградња објеката за социјално становање у заштићеним условима;
- адаптација и пренамена објеката колективних центара у установе за смештај старих лица;
- адаптација и проширење капацитета установа социјалне заштите.
- Оно где је УНИЈА има искуства и где би могла да помогне, односи се на:
- помоћ у грађевинском материјалу за завршетак започетог стамбеног објекта
- помоћ у грантовима за почетак сопственог пословања, односно помоћ у преквалификацији да би се нашао посао, односно отпочело сопствено пословање

Кроз ЛАП треба обезбедити додатно информисање ИРЛ, јер се показало да због непознавања својих права нису конкурисали како за помоћ у грађевинском материјалу, тако и на многим другим пољима везаним за решавање наведених проблема.

Оно што на крају можемо рећи је да ће УНИЈА посветити већу пажњу својој основној активности информисању начинима да се побољша живот ИРЛ, као и путевима који их могу довести до њих како преко других институција, организација и агенција, тако и преко УНИЈЕ у њеним новим сегментима деловања.

* (Аутор текста је председник Управног одбора Уније)

У ОРГАНИЗАЦИЈИ УНИЈЕ ОДРЖАН ОКРУГЛИ СТО ПОД НАЗИВОМ

“ПОБОЉШАЊЕ ЖИВОТНИХ УСЛОВА ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА”

Прислуш проблематици Штамбеног збрињавања и проблематици Зайошљавања и радног ангажовања интерно расељених лица, биле су основне теме скупа на коме су учествовали представници ОЕБС-а, УНХСР-а, Делегације Европске уније у Србији, амбасада, као и представници државних органа, невладиних организација, оштински повереници за избеглице и сама расељена лица.

Једанаеста је година коју у расељеништву проводе прогнаници са Косова и Метохије: Срби, Црногорци, Роми, Бошњаци, Горанци, али и Србији лојални Турци и Албанци. Како је могућност повратка расељених сведена на занемарљив број, Унија поздравља препознавање потребе од стране Владе и Владиних институција да се омогући побољшање услова за одрживост породица расељених и достојанствен живот у местима где тренутно живе, истакао је, у уводној речи, **Златко Маврић**, члан Управног одбора Уније и модератор овога скупа.

ВЕЋУ АКТИВНОСТ УСМЕРИТИ КА РАСЕЉЕНИМА

“Уколико успемо да нашом активношћу отргнемо макар једну породицу из чељусту сиромаштва, помогнемо у запослењу макар једног члана домаћинства, омогућимо бар једној породици пресељење из колек-

тивног центра у окружење које поново могу назвати свој дом, биће то за чланице Уније велики допринос у њеним активностима за побољшање услова живота ИРЛ”, наставио је Маврић и захвалио се Представништву УНХСР-а Србија и Мисији ОЕБС-а у нашој земљи на помоћи у организацији овог скупа.

У име Уније, учеснике Округлог стола поздравио је **Бранислав Скробоња**, председник Управног одбора Уније, уједно презентујући планове Уније које би њене чланице требало да спроведу везано за наведену тему.

Уместо најављеног **Владимира Цуцића**, комесара за избеглице и расељена лица, скупу се обратила **Јелена Марић**, представница овог органа. Она је истакла да ће током 2010. године активности Комесаријата бити више усмерене ка интерно расељеним лицима, односно ка побољшавању животних услова, како је рекла, држављана Србије који су се након 1999. године иселили са Косова.

“У прошлој години захваљујући напорима Комесаријата, међународне заједнице и локалне самоуправе, штамбено је збринуто и економски оснажено 1358 расељених и избеглих лица. Затворено је 14 колективних центара, а свако лице које је напустило центар добило је неки вид трајног решења. Такође, Комесаријат је издвојио значајна финансијска средства из буџета Републике, ради се о милионима евра, за подршку локалним акционим плановима општина и градова, који су ус-

Учесници Окрућлоћ стoла

мерени за стамбено збрињавање, између осталих и великог броја интерно расељених лица. У 2010. години, захваљујући, пре свега, програмима финансираним од стране делегација ЕУ у РС, УНХСР-а и буџетским средствима, биће збринут много већи број расељених него протекле године. Надамо се да ћемо затворити избегличку и расељеничку ситуацију и обезбедити трајна решења за избегла и интерно расељена лица у 50 општина и градова у централној Србији”, истакла је Јелена Марић, додајући да ће Комесаријат настојати да у што скорије време преузме контролу, односно, како је рекла, бављење непризнатим колективним центрима, како би њихови корисници били изједначени са корисницима признатих центара.

ЛИЧНА ОДЛУКА

Џун Ширајто

“ Крајње је време да озбиљно поразговарамо на који начин можемо да остваримо трајна решења за избеглице и интерно расељена лица са КИМ. У складу са оквиром који је прихватила међународна заједница, трајно решење је остварено када расељено лице више нема потребу за неком помоћи која се односи на њихово расељење и када могу да уживају сва људска права без дискриминације због расељења. У том оквиру предвиђено је да расељена лица имају право да добровољно донесу, на основу проверених

информација, одлуку на који начин хоће да реше свој проблем. Нико не може, нити има право, да их примора да се врате или да се интегришу у средину у којој се тренутно налазе. То је искључиво њихова одлука. С друге стране, то не значи да, ако људи сада одлуче да живе овде, не могу, ако се стекну услови, одлуче на повратак у средину из којих су расељени”, истакла је **Џун Ширајто**, шеф Одељења за правну заштиту избеглица у Представништву УНХСР-а у Београду, нагласивши да на крају крајева одговорност за остварење крајњих решења за избеглице и за пружање заштите расељеним лицима имају, пре свих, националне власти.

ИСТИ УСЛОВИ ЗА СВЕ

Мисија ОЕБС-а налази се у Србији од 2001. године и од њеног успостављања радимо са ИРЛ и са избеглицама, рекла је у уводној речи **Диана Фалоне**, шефица Одељења за демократизацију Мисије ОЕБС-а у Србији.

“Чињеница је да су расељени били приморани да напусте своја места, што представља кршење људских права и захтева неки наш одговор на то. Они су у другој

Праћење уводних излагања

позицији у односу на све друго становништво и упркос томе треба да имају приступ свим људским правима у месту где се тренутно налазе. Што се тиче Косова ова могућност је тренутно слаба. Влада Србије уложила је јако много напора да помогне ИРЛ, упркос тешкој економској ситуацији и она то и даље чини. И док, с једне стране, препознајемо те активности, с друге стране, видимо да је потребно да се настави са пружањем додатне помоћи расељенима, да се настави са применом програма како би ИРЛ могли да живе једним квалитетнијим животом. Морамо да радимо и на томе да се уклоне све оне препреке и баријере које спутавају ИРЛ да уживају своја права и у месту која су

напустили. Очекујемо од оваквих скупова да видимо приступ становању и збрињавању, наравно и запошљавању и на који начин можемо да унапредимо њихов животни стандард. Зато бих хтела да потврдим да Мисија ОЕБС-а у Србији представља партнера у изналажењу овог циља”, рекла је Фалоне додајући да охрабрује Унију и уопште Владу Србије у њиховим тежњама да се помогне расељеним лицима.

Расељени своју будућност виде у Европској унији, уверени да ће им припадност оваквој хомогеној и цивилизованог заједници, заједници без граница, омогућити да се одреде за место свог живљења, овде где се тренутно налазе или на Косову - тамо где треба да буду, истакао је **Златко Маврић**, модератор скупа, највљујући **Адриана Мартинса**, заменик шефа Делегације Европске уније у Србији, чије излагање можете да прочитате на стр 8.

СТАНОВАЊЕ И ЗБРИЊАВАЊЕ ИРЛ

Претходних дана медији су извештавали о плановима и активностима на решавању проблема становања расељених и избеглица у наредном периоду и сведоци смо усељења наших корисника у нове стамбене објекте као и почетка и најаве изградње нових, што охрабрује оне са најниже лествице сиромаштва. Међутим, сведоци смо и непопуларних метода као што су исељења становника колективних центара, искључење електричне енергије и воде и сличних проблема са којима се расељени служе, речено је на почетку ове сесије.

Јелена Марић

Испред Комесаријата за избеглице Републике Србије, Јелена Марић је присутне упознала са досадашњим резултатима, плановима и актуелним пројектима КИРС-а на решавању проблематике становања и збрињавања ИРЛ.

“Прошле недеље стизале су до нас неке лепе и неке не тако лепе вести. Потписани су меморандуми, најављена је градња великог броја стамбених јединица финансираних средствима делегације ЕУ, инструментом приступне помоћи, а такође смо имали не тако пријатну ситуацију у општини Куршумлија, где је било најављено искључење електричне енергије у колективном центру Селово. Тај проблем је настао због спора Црвеног крста Куршумлија и “Хидротехнике”, власника објекта у Селову. Захваљујући настојањима и напорима КИРС-а, арбитражи између свих нивоа, успели смо да се договор некако постигне. Потребна средства су пребачена тако да корисници овог колективног центра могу бити споко-

Представници Уније и Мисије ОЕБС-а

јни, а неки од њих би ускоро могли да се уселе у зграду намењену социјалном становању коју финансира Делегација ЕУ, а гради АСБ извршни партнер, КИРС-а”, разјаснила је, уводничарево наводе, Јелена Марић и наставила да говори о плановима Комесаријата за ову годину.

ПОСТОЈИ НАПРЕДАК

И Група 484 је, у претходном периоду, истраживала проблематику стамбеног збрињавања избеглица и расељених са циљем трајног решавања горућег проблема ове популације. **Владимир Петронијевић** испред ове организације навео је да је спроведена анкета о ИРЛ у 2008. годину коју су подржали UNDP и UNHCR, а која је показала да чак 10, 2 % домаћинстава ИРЛ живи у стамбеним објектима који нису намењени становању у поређењу 0,5 процената домицилне популације. Овај

Представници медија

процент је много већи када је реч о ромским расељеним домаћинствима и он износи чак 32 процента. Према истом истраживању 21,8 ИРЛ живе као подстанари у Србији изнајмљујући кућу, стан или део стана у односу на 1,5 % подстанара у општој популацији. Ово су подаци који свакако указују на рањивост проблема

којим се сусрећу расељени у централној Србији, истакао је Петронијевић, додајући да је до 2005. године постојао само један концепт који је говорио о повратку расељених, као једином могућем решењу и да је на то указала и међународна заједница. Он је навео да је и **Валтер Келин** у свом извештају прослеђеном Савету безбедности када је говорио о положају ИРЛ, устрврдио како се интеграција и повратак међусобно не искључују и да квалитетан живот у местима насељења не значи одустајање од повратка.

Такође, у свом новом извештају из 2009. године, Келин је констатовао позитиван и јасан напредак по том питању, нагласивши да су институције власти попут Комесаријата за избеглице, започели програме стамбеног збрињавања расељених лица.

ОМОГУЋИТИ ОСТВАРИВАЊЕ ИМОВИНСКИХ ПРАВА

“За решавање стамбеног питања ИРЛ је врло важно остваривање имовинских права на простору КИМ, као и проблем узурпиране имовине коју ИРЛ не могу да користе и кад је реч о становима и кад је реч о породичним кућама. Исто то односи се и на пословне просторе, пољопривредна земљишта, шуме и друге некретнине у власништву ИРЛ. Сва та нерешена питања и даље остају отворена, а расељени остају ускраћени за основна људска и имовинска права”, закључио је Петронијевић.

“Ми морамо признати да је предузета широка акција на збрињавању расељених лица смештених у колективним центрима, са постепеним укључивањем и лица смештених у приватном смештају”, рекла је **Доста Палић**, члан Управног одбора Уније, “али да још увек има проблема са којима се сусрећу у покушају да дођу

Општински повереници

до неких од мера и програма који им се пружају, па тако имамо ситуацију да помоћ тј. подршку не добију она ИРЛ којима је она најпотребнија”. Посебно је истакла да се то односи на породице изашле из статуса ИРЛ, на проблем добијања локацијских дозвола, а сложила се са тиме да велики проблем представља и обнова имовине на КиМ. О наведеним проблемима говорили су и општински повереници за избеглице, **Драгана Маринковић-Интерсос**, **Ђуро Тороман** - Иницијатива за развој и сарадњу, **Милош Тержан** - UNHCR и **Бранислава Жарковић-Хаусинг** центар. Након дискусије донесене су препоруке о стамбеном збрињавању расељених, а у другом делу округлог стола говорило се о проблематици запошљавања и радног ангажовања интерно расељених лица. Најинтересантније детаље и препоруке о овој теми објавићемо у наредном броју Унија Инфо.

Текст и фотографије: Жељко Ђекић

ПРЕПОРУКЕ СА ОКРУГЛОГ СТОЛА

ПРИСТУП СТАНОВАЊУ И ЗБРИЊАВАЊУ ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА

1. Значајаном броју интерно расељених лица потребна је подршка у побољшању њихових животних услова, посебно у области становања и збрињавања, те они требају да имају приступ програмима социјалног становања и пројектима. Такође, пажња треба да буде усмерена на најугроженије групе, укључујући Роме интерно расељена лица.
2. Требало би да се унапреди пружање информација интерно расељеним лица о начинима како да приступе програмима стамбеног збрињавања.
3. Представници интерно расељених лица и ИРЛ невладине организације треба да буду у потпуности укључени у заступање интереса расељених лица у процесу побољшања њихових животних услова и имплементације локалних акционих планова.
4. Треба да буде ефикасно примењен Закон о социјалном становању, док у што краћем року треба да буде усвојена Национална стратегија о социјалном становању

Надлежни органи у Србији треба да повећају своје учешће у тражењу међународних донаторских средстава за побољшање услова живота интерно расељених лица у Србији

АДРИАНО МАРТИНС ЗАМЕНИК ШЕФА ДЕЛЕГАЦИЈЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У СРБИЈИ О ТРАЈНИМ РЕШЕЊИМА ЗА ИЗБЕГЛА И РАСЕЉЕНА ЛИЦА

ПРУЖАМО ЗНАЧАЈНУ ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ

- Проблем трајних решења за избегла и расељена лица је изузетно важан за Србију, али и за будућу интеграцију Србије у Европску унију. Смисао ЕУ није само то да она представља унију слободне трговине, већ да се испоштурују сви демократски принципи, укључујући и решења питања избеглих и расељених, као битан сегмент у процесу прикључења Србије у ЕУ. Поштовање људских права је управо један од најважнијих елемената које Србија треба да спроведе у остварењу нашег заједничког циља, пријема у породицу европских народа- истакао је Адриано Мартинс.

- Ми пратимо ситуацију са расељеним лицима и сваке године спремамо извештај где процењујемо шта је урађено на овом пољу. У извештају о напретку за прошлу годину, наводи се да је ситуација расељених лица и даље изузетно тешка. Они се суочавају са великим бројем препрека у остваривању основних социјалних права. Јако мали број расељених се вратио на Косово, што свакако вама није ништа ново, али је врло важно да та чињеница стоји у наведеном извештају и да смо ми препознали тај проблем - каже Мартинс, додајући да је више од десет година прошло од сукоба на Косову, а у Србији још увек постоји изузетно значајан број интерно расељених лица.

ТЕШКО ДО ОСТВАРИВАЊА ПРАВА

“Званичне цифре се крећу отприлике преко 200 хиљада расељених лица. Ми смо сведоци тога како је њихова позиција изузетно тешка, да живе у условима недоступним овом времену. Посебно се то односи на ромску популацију. Нису у могућности да остваре своја права, пре свега, зато што немају документе, што директно утиче на њихов приступ образовању, социјалној и здравственој заштити, запошљавању и другим правима. Такође, један број расељених лица још увек живи у неодговарајућим условима и општа ситуација у сваком случају није прихватљива. Управо то крши основне људске вредности на којима је заснована Европска унија. Будући да смо препознали потребу да се побољша та ситуација, пре доста времена ЕУ је одлучила да поред политичке подршке пружи и значајну финансијску подршку да се Србија подржи и да јој се помогне у побољшању услова живота за расељена лица”- истиче Мартинс.

ВИШЕ ВРСТА ПОМОЋИ

Европска унија користи различите конкретне финансијске инструменте помоћи, кроз више врста програма.

- Раније смо имали ЕЧНО програм који се огледао кроз пружање хуманитарне помоћи. То је трајало до 2003. године и то је била најосновнија хитна подршка која је

пружена од стране ЕУ, за целу Србију. Та хуманитарна помоћ укључивала је основну помоћ за лица смештена у колективним центрима - наводи Мартинс и додаје да је од 2004. године ЕУ пружала помоћ у оквиру CARDS програма, а да у последње време пружа помоћ кроз IPA програм, где се користе средства ЕУ за реконструкцију и развој.

-У међувремену Србија је дошла у фазу, предприступа и надамо се да ће то убрзо довести до интеграције Србије у ЕУ. Између оне основне хуманитарне помоћи у оквиру ЕЧНО програма и IPA програма ЕУ је користила фондове агенције ЕУ за реконструкцију преко које су ишли сви пројекти укључујући и програме за подршку расељених лица. То је увек било рађено у сарадњи са Комесаријатом за избеглице, који је имао водећу улогу у спровођењу тих пројеката. Од почетка ти пројекти подржавају тражење трајних решења за ИРЛ, али и за избеглице- наводи Мартинс.

ОДОБРЕНА СРЕДСТВА

-ЕУ је финансирала пројекте у укупној вредности од 26 милиона евра. Након што је завршен CARDS програм покренули смо IPA програм и Србији је додељен износ од 16 милиона евра за решавање питања избеглица и расељених лица и тражење трајних решења. Ти пројекти, поред других ствари, укључивали су правну помоћ, решавање стамбеног питања, приходовне активности, отварање предузећа и сличне активности. Поред тих 16 милиона које сам поменуо, још додатних 12, 6 милиона је обезбеђено за унапређење животних услова социјално најугроженијих породица, расељених лица и избеглица и олакшање њиховог приступа основним правима и социјалној инклузији. Наведена средства постала су доступна ове године, а спровођење програма ће такође почети ове године - закључио је Мартинс, рекавши на крају да сви укључени у ове програме морају да заједно нађу одговарајућа решења, а да је обавеза ЕУ да свима помогне како би пронашли финансијска средства како би спровели сва наведена решења.

Припремио : Жељко Ђекић

ЧИЊЕНИЦЕ

У КРУШЕВЦУ СВЕЧАНО ПОТПИСАН МЕМОРАНДУМ О РАЗУМЕВАЊУ У
ЦИЉУ ИЗГРАДЊЕ СТАМБЕНИХ ЈЕДИНИЦА ВРЕДНИХ 180.000 ЕВРА

ГРАДИ СЕ ДЕСЕТ СТАНОВА

У просјоријама града Крушевца, представници Комесаријата за избеглице, немачке невладине организације АСБ и Центра за социјални рад Крушевца, потписали су Меморандум о разумевању, поводом изградње стамбених јединица намењених социјалном становану у заштићеним условима, у оквиру Пројекта “Подршка избеглим и интерно расељеним лицима у Србији”.

Свечаном потписивању Меморандума присуствовали су **Иван Гергинов**, помоћник комесара за прихват, збрињавање, повратак и интеграцију, **мр Десимир Павловић**, градоначелник Крушевца, **Слађана Ђабрић**, директорка Центра за социјални рад и **Иван Марин**, менаџер програма АСБ-а.

ВРЕДНОСТ ПРОЈЕКТА 4,2 МИЛИОНА ЕВРА

Пројекат је финансиран од стране Европске уније, преко Делегације ЕУ у Републици Србији, путем инструмента предприсупне помоћи за 2008. годину (IPA 2008). Путем поменутог Пројекта вредног 4,2 милиона евра, током 2010. и 2011. године биће обезбеђено стамбено збрињавање и економско оснаживање 750 избеглих и интерно расељених лица.

Са сасјанка у Скујишћини града

Комесаријат за избеглице Републике Србије је, као корисничка институција Пројекта, у сарадњи са Делегацијом ЕУ и извршним партнерима усмерио поменуто средства ка општинама и градовима у Србији који су посебно погођени дуготрајним избеглиштвом и расељеништвом.

ДЕСЕТ СТАМБЕНИХ ЈЕДИНИЦА

Будући да се на територији града Крушевца налази око 9.000 избеглих и интерно расељених лица, као и

велики број бивших избеглица у стању социјалне потребе, одређено је да 10 стамбених јединица намењених социјалном становану у заштићеним условима буде изграђено на територији поменутог града.

Предвиђена инвестициона вредност објекта износи 180.000 евра. Кориснике стамбених јединица бираће, на основу утврђених критеријума, комисија сачињена од представника Комесаријата за избеглице, центра за социјални рад, УНСР-а и АСБ-а. Помоћник комесара Иван Гергинов, се у име Комесаријата за избеглице, захвалио Делегацији ЕУ у Србији, на указаној подршци приликом обезбеђивања трајних решења за избегла и интерно расељена лица и испуњавању предуслова за придруживање ЕУ.

Република Србија је прва земља у Европи по питању присилних миграција. Након ратних збивања на просторима бивше СФРЈ, Република Србија је пружила уточиште више од милион избеглих, прогнаних, ратом погођених и интерно расељених лица”, изјавио је Гергинов и додао да и након 18 година од почетка избегличке кризе, Република Србија улаже максималне напоре у обезбеђивању донаторских и издвајању буџетских средстава намењених стамбеном збрињавању и економском оснаживању најугроженијих категорија избеглих и интерно расељених лица.

НАЈВЕЋИ ДОНАТОР

“Делегација Европске уније у Републици Србији је највећи донатор Комесаријата за избеглице. Из буџета инструмента предприсупне помоћи Европске уније, издвојено је 28,4 милиона евра намењених стамбеном збрињавању, економском оснаживању избеглих и интерно расељених лица и јачању капацитета Комесаријата за избеглице у процесу управљања миграцијама”, нагласио је Гергинов.

Гергинов се осврнуо и на сарадњу локалних самоуправа и Комесаријата за избеглице наглашавајући да град Крушевац представља добар пример ангажовања локалних власти у процесу збрињавања избеглих и интерно расељених лица. “Усвајањем локалног акционог плана, формирањем Савета за миграције и трајна решења и креирањем буџетске линије намењене избеглицама, Крушевац је показао посвећеност решавању проблема.

(М.К.)

РАСЕЉЕНИ ПОСЕТИЛИ СЕЛО ГРЕБНИК У ОПШТИНИ КЛИНА ВЕЋ ВИЂЕНО

У процедурално заказану “иди-види” посету селу Гребник, у коме су четири куће за повратнике налазе у финалној фази изградње кренуло је ширине стот расељених лица из централне Србије. Овај пројекат финансиран је кроз програм РПК II, а сироводи за Дански савет за избеглице.

ПРОБЛЕМИ ЈОШ НА ПУТУ

Међутим, већ у путу дошло је до првих непријатности. Наиме, добијена је информација да је један учесник посете непожељан у селу, да је наводно имао конфликте са комшијама Албанцима, те би његовим доласком из безбедносних разлога, могло да дође до угрожавања целе групе. Због тога је **Златко Костић** одлучио да се врати у централну Србију, док су остали наставили пут Гребника.

Све ово изазвало је велико незадовољство његових сапутника, решених да на састанку са локалним влас-

Село Гребник

тима затраже ближа објашњења за бесмислене претње комшија Албанаца, који, не по први пут, желе да на овакав начин заплаше Србе, како би их одвратили од повратка својим домовима.

БЕЗ ПРАВИХ ОДГОВОРА

Иако је у општини био нерадни дан, локално руководство одржало је састанак са расељеним лицима, а након тога требало је да се упуте у Гребник. На том састанку, Златков брат, **Гордан Костић**, није добио адекватне одговоре на постављена питања, везане за оптужбе упућене на рачун његовог брата. Напротив, изнесена је сасвим другачија прича, где је истакнуто да нико не зна за наведене претње и да су сви повратници добродошли.

Након састанка група се упутила у село, које се дели на стари и нови део. У новом делу села који се налази на магистралном делу пута Пећ - Приштина, изграђене су четири куће за повратнике. Посета тим кућама про-

За усјомену - испред разрушене куће

текла је без икаквих проблема, можда и због тога што у том делу села нема албанског живља. За време посете, поред КПС а, била је и појачана пратња KFOR-а.

У ДРУГИ ДЕО СЕЛА СЕ НЕ МОЖЕ

Куће за четири повратничке породице налазе се у завршној фази, а расељени су изразили задовољство како се граде и изразили наду да ће кроз другу фазу програма РПК II бити направљено још кућа за повратнике у Гребнику. Тиме би се створила могућност да се врати више интерно расељених лица, чијим би доласком безбедносни услови за све повратнике били на вишем нивоу.

Након посете новом делу села, требало је кренути у стари део села, где су смештене четири куће које је требало обићи. Нажалост, како је учесницима посете речено, из безбедносних разлога то није могло да се учини. Све то изазвало је ново незадовољство међу учесницима посете, али су ипак одустали од овог обилазак и упутили се у обилазак гробља. Приликом посете

Даље се не може ...

Тешко и до гробља ...

гробљу, окупљена деца, као и понеки старији комшија Албанац, добацивали су непримерене речи својим дојучерашњим комшијама. Како то није био први пут, интерно расељена лица учесници ове посете, занемарили су та добацивања изразивши још већу жељу за повратком.

Разлоге оваквом понашању није тешко пронаћи. Поменути Албанци су узурпирали обрадиву српску

земљу и у сваком случају њихов повратак не би им одговарао. Све ово је, како рече један од расељених, већ виђено. Због свега тога ИРЛ нису била посебно деморалисана знајући да такве потезе комшије Албанци предузимају, готово редовно, када почне да се говори о повратку у неко село, а они се интензивирају када почне изградња кућа и када се стварају било какви услови за повратак.

ДОЛАЦ КАО ПРИМЕР

По завршетку посете, расељени су обишли манастир Будисавце, а након тога су кренули у село Долац. Тамо их је дочекао представник села **Божидар Шарковић**, а нешто касније придружили су им се и остали повратници. У њиховим новоизграђеним кућама, уз кафу и пиће, смех и шалу, сетили су се неких лепших времена. Позитивна енергија и те како се осећала код мештана Долаца, што су опет своји на своме. То је охрабрило мештане Гребника, који су пут централне Србије кренули с надом да ће можда они, кроз неки месец, бити ти којима ће у посету доћи представници неког другог села који се одлуче за повратак.

Текст и фотографије: Наташа Вујовић

ПОСЛЕ ШЕСТ ГОДИНА ДРЕНОВАЦ ПОНОВО У ПРИЧИ ЗА ПОВРАТАК

ПРЕДВИЂЕНА ИЗГРАДЊА СЕДАМ КУЋА

Након шест година ангажовања на повратку расељених чини се да се срећа осмехнула и мештанима Дреновца. Кроз програм који спроводи Дански савет за избеглице, двадесет шест ИРЛ из Дреновца, обишли су њихови запослени и попунили упитнике из којих ће бити попуњена њихова социјална карта и одредити приоритетни повратници.

Како је средстава све мање, за Дреновац је, кроз другу фазу РРК II програма, одређена изградња седам кућа од укупно њих четрдесетак предвиђених за читаву општину Клина. На информативном састанку упитнике је испунило двадесет ИРЛ из Дреновца. Истовремено су расељени информисани о стању у општини, безбедносној ситуацији као и о могућностима и броју ИРЛ који може бити обухваћен овим програмом. ИРЛ из Дреновца су били веома разочарани због малог броја кућа које ће се градити у овом

селу, пре свега због безбедносних разлога и самог одрживог повратка у Дреновцу. Представник села **Ненад Сташић**, је изразио незадовољство малим бројем кућа предвиђених за изградњу у Дреновцу. Додао је да је забринут за безбедност тих седам повратника који би требало да живе у својим кућа, када је свима добро познато да односи међу комшијама ни после 11 година нису добри. Сташић је нагласио да је село Дреновац имало 110 кућа, да још од 2003. године активно траже да се врате и да сада када се након свих покушаја одреди само седам кућа за изградњу то мора представљати разочарење за све мештане овог села. На крају, расељени из Дреновца су се договорили да се крене са повратком седам породица, али уз наду, да ће у некој другој фази бити предвиђен већи број кућа за повратак у Дреновац.

Текст: Наташа Вујовић

УРУЧЕНА РЕШЕЊА О ИСПЛАТИ НОВЧАНЕ ПОМОЋИ НАМЕЊЕНЕ ИНТЕГРАЦИЈИ ИЗБЕГЛИЦА И ПОБОЉШАВАЊУ ЖИВОТНИХ УСЛОВА ИРЛ

КРЕЋЕ РЕАЛИЗАЦИЈА ЛАП-А

Пошћпредседник Владе за социјалну политику и друштвене делатности др Јован Кркобабић у присуству међународне заједнице свечано је уручио Решења о исплати новчане помоћи намењене интеграцији избеглица и побољшању животних услова ИРЛ, председницима општина и градоначелницима 60 општина/града у Србији.

“Све општине и градови којима данас додељујемо средства, издвојиле су из својих буџета 10% вредности одређених средстава, што указује на добру сарадњу институција РС и локалне самоуправе и спремност свих релевантних субјеката да окончају продужену избегличку и расељеничку ситуацију”, изјавио је потпредседник Владе.

СРЕДСТВА

Одређена средства, у износу од 1,3 милиона евра, издвојена из буџета РС, обезбедиће куповину 310 пакета грађевинског материјала за завршетак започетог и адаптацију неадекватног стамбеног објекта и доделу 165 грантова намењених економском оснаживању избеглих и интерно расељених лица.

Издвојена средства представљају четврту траншу новчане помоћи издвојене у циљу пружања подршке оним општинама и градовима које су се активно укључиле у решавање проблема избеглих и интерно расељених лица на својој територији. Комесаријат за избеглице РС је, у протеклих годину и по дана издвојио средства у износу од 2,2 милиона евра, којим је обезбеђена куповина 610 пакета грађевинског материјала и донација 330 грантова за до-

ходовне активности. Поменутиим средствима су подржана избегла и интерно расељена лица са територије 92 општине/града у РС.

РЕШЕЊА

“Република Србија је дубоко посвећена обезбеђивању достојанствених услова живота за најугорженија избегла и интерно расељена лица”, изјавио је др Кркобабић и додао да ће РС, свим расположивим средствима, наставити да подржава напоре локалних самоуправа у процесима инте-

грације избеглих и побољшавању животних услова интерно расељених лица.

“Комесаријат за избеглице је у сарадњи са Међународном организацијом за миграције, 2007. године започео активности на изради у усвајању локалних акционих планова. Активности везане за израду локалних акционих

планова финансијски су подржали и Делегација ЕУ у РС, UNHCR и ОЕБС, што је резултирало завршетком обуке за израду локалних акционих планова представника 126 општина/града, усвајањем локалних акционих планова у 84 општине/града, формирањем Савете за миграције и трајање решења у 120 јединица локалне самоуправе и издвајањем буџетских средстава у 80% општина и градова”, изјавио је др Кркобабић.

ЗАХВАЛНОСТ

Комесар за избеглице **Владимир Цуцић** захвалио се представницима међународне заједнице и локалне самоуправе и нагласио да Комесаријат за избеглице наставља са реализацијом два пројекта финансирана средствима Европске уније, вредна 13,7 милиона евра. Започиње реализацију пројекта “Помоћ Комесаријату за избеглице Републике Србије намењена избеглицима и интерно расељеним лицима кроз пружање подршке локалним акционим плановима”, финансираног од стране UNHCR-а са 80.000.000,00 динара, и додао да ће активности Комесаријата за избеглице у 2010. години бити усмерене ка затварању 10, од преосталих 60 колективних центара и окончавању избегличке ситуације у 50 општина/града у РС.

Свечаности поводом уручивања Решења су присуствовали представници Делегације Европске уније у Републици Србији, Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице, Међународне организације за миграције, Организације за европску безбедност и сарадњу, Комесаријата за избеглице као и представници релевантних институција Републике Србије и АП Војводине.

(М.К.)

ДАН ИЗБЕГЛИЦА

СРБИЈА ПРВА У ЕВРОПИ

Србија је једина земља у Европи са дугогодишњим избежљивом и активна је у покушајима да заштори поглавље избежљива, наводи се у годишњем Извештају о трендовима избежљива у свету 2009. године, који је објавио UNHCR. Србија се такође суочава и са ситуацијом која прераста у продужено расељеништво, а сведок је и најлош пораста броја лица која траже азил, пре свега из Авганистана. Према годишњем извештају Високог комесаријата УН за избежљиве, због сукоба и прогона у свету је крајем прошле године било 43,3 милиона расељених људи.

“Ово је највећи број расељених од средине деведесетих година”, истакао је високи комесар УН за избеглице **Антонио Гутереш**, приликом представљања Извештаја о трендовима у свету за 2009. годину.

БРОЈ ИЗБЕГЛИЦА У СВЕТУ НЕПРОМЕЊЕН

Укупни број избеглица у свету је остао релативно непромењен и износи 15,2 милиона, а од тога се само 251. 000 избеглих лани вратило кући. То је најнижи ниво добровољног повратка избеглица у последњих 20 година, навео је Гутереш и, поређења ради, подсетио да се протекле деценије сваке године кући враћало у просеку око милион људи.

Антонио Гутереш у прајњи Едуарда Арболеде, шефа UNHCR-а Србија приликом прошлогодишње посете једном од колективних центара у Србији

Број интерно расељених услед сукоба у властитој земљи, повећан је за четири процента и достигао је 27,1 милион, а према извештају томе су, углавном, допринели “упорни сукоби у ДР Конгу, Пакистану и Сомалији”. За разлику од избеглих, кући се добровољно вратило 2,2 милиона интерно расељених особа, што је највећи број у протеклој деценији. Поред 4,8 милиона Палестинаца који су под мандатом посебне агенције УН,

највише избеглих о којима брине UNHCR је из Авганистана - 2,9 милиона, Ирака - 1,8 милиона и Сомалије - 680.000 људи.

СРБИЈА (НАЖАЛОСТ) ПРЕДЊАЧИ

Око 5,5 милиона избеглица у 21 земљи живи у условима продужене избегличке кризе, а већина њих у том статусу живи пет и више година. У ову групу спада и наша земља.

Др **Јован Кркобабић** потпредседник Владе Србије истакао је поводом Дана избеглица да избегли и прогнани више од десет година не могу да се врате својим кућама, да уђу у своје станове, добију заостале пензије, да им се обнови и врати имовина.

“Посвећеност Владе решавању егзистенцијалних проблема избеглих и интерно расељених лица илуструје чињеница да је у протеклих годину и по дана, упркос постојећој економској кризи, из буџета Србије издвојено 10 милиона евра за финансирање Комесаријата, чиме су омогућени завршетак или адаптација 940 незавршених и неусловних стамбених објеката и економско оснаживање 475 породица избеглих и интерно расељених лица, истакао је др Јован Кркобабић, потпредседник Владе Србије. То је једна од ретких позиција у буџету која под притиском економске кризе и рестрикција није умањена, објаснио је он, уз оцену да све док буде и једног избеглог или интерно расељеног лица у нашој земљи, та мисија није завршена.

ПОМОЋ МЕЂУНАРОДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Међународна заједница, и поред других великих избегличких и кризних жаришта, помаже Србији колико може, нагласио је Кркобабић и подсетио на то да је у току реализација три пројекта финансирана са 14,5 милиона евра донаторских средстава Делегације ЕУ у Србији и UNHCR-а, којима је обезбеђено стамбено збрињавање и економско оснаживање више од 2.000 породица избеглих и интерно расељених лица.

Поред наведених средстава, из IPA фондова ЕУ за наредни период обезбеђено је додатних 14,7 милиона евра, додао је он и истакао да Влада Србије енергично ради на остваривању права избеглих лица у земљама порекла.

Светски дан избеглица 20. јун прави је тренутак да подсетимо свет на оне који су спасавајући голе животе морали да напусте своје домове. Они с правом очекују већу помоћ како би се вратили на своја огњишта, или интегрисали у нове средине. Влада Србије, уз помоћ међународне заједнице, чини све да им у томе помогне, закључио је Кркобабић.

Припремио: **Жељко Ђекић**

ИРЛ НАКОН ДЕСЕТ ГОДИНА ПОНОВО НА СЕОСКОЈ СЛАВИ

Једанаестна је година у избељичишћу. И ове, као и десет прешаињих година, са нестрпљењем смо очекивали славу Врбичана, села поред Призрена, у народу познатију као "Свети тројица". Обележавали смо је где и како год смо стигли. Тамо где је могло да се скупи свежа десетак нас на једном месту, евоцирали смо усјомене и жајили наду у скори повраћак. Ове године смо чврсто одлучили да славу обележимо, тамо где се вековима обележавала. У свом селу. Издвајањем из скромног избељичког буџета, одлучили смо да кренемо на пут. Па ко нам се придружи, добро дошао.

Чим смо обелоданили ову идеју, почели су да се јављају заинтересовани, нестрпљиви да се што пре крене. Хоће ли се ићи, или ће се као и ранијих година све завршити само на жељама и речима? Ово питање остало је да лебди у ваздуху. Али не задуго.

ОВАЈ ПУТ СИГУРНО ИДЕМО

Били смо одлучни. Ове године сигурно идемо! Нема одлагања. Решења су се сама почела отварати. Сазнавши за нашу идеју, јавили су нам се наши суграђани и стари пријатељи из удружења "Свети Спас" са понудом да нам помогну у организацији. И помогли су нам. Захваљујући доброј сарадњи са Министарством за Косово и Метохију, удружење "Свети Спас" нам је омогућило коришћење логистике, бесплатног превоза и организоване пратње, што је у многоме олакшало наш посао и решило проблем безбедности. И као што по обичају бива, када се са активношћу крене, велики број Врбичанаца у расељењу је брзо сазнао за нашу намеру и јавио се за пут.

Почињем и сам са припремама за овај дан. Пакујем неопходне ствари. Радост и нестрпљење се очитују на мом лицу. Супруга ме само гледа и и без сувишних коментара уздахну: "Ах то Врбичане". Подсећа ме да, какво год да је време било, и ма шта да се дешавало, никада ништа није могло да ме спречи да за викенд пешице одем из Призрена, преко Пољанице, до свог села. Ни од овог мог наума није ме покушала одвратити.

НОЋ БЕЗ СНА

Крећемо дан уочи славе. Расположење у аутобусу је такво као да се коначно враћамо у наше село. И можда би и било тако. Само да има услова, да куће нису порушене. Због дужине пута, нисмо успели да првог дана обиђемо село. Спавали смо у Сириничкој жупи, на Брезовици, свако код неког од својих рођака и пријатеља. Уствари, намера нам је била да преспавамо, али од спавања ништа. Читаву ноћ смо у разговору провели са њима који су остали тако близу, а тако далеко, проводећи избегличке дане на четрдесетак километара од свог села. Наредног дана, наш број се увећава за оне који су нам се придружили на Брезовици са намером да увеличају обележавање славе. Успут обилазимо манастир Св. Архангела. У време Турака, наше село је било задужено за чување манастира. Само да се зна.

МОЛИТВА МЕЂУ ЗИДОВИМА СВЕТИЊЕ

СТИЖЕМО ДО ПРИЗРЕНА. Узбуђење расте. Неки од наших сапутника су по први пут након 1999. године у

Мештани Врбичана испред недовршене цркве Св. Тројице

царском граду. Бојажљиви су као да су, не дај боже, промашили град. Велике су промене, али се неки објекти не заборављају. Због лоше конфигурације терена, аутобусом се не може даље од Призрена. Према ранијем договору, ту нас чекају мања возила, наши пријатељи, превозници из Новог Села, са којим границе Врбичани. Ово мешовито село настањено је са Албанцима и Бошњацима. Возе нас до Вртопа, места одакле се пешице иде до Врбичана. Излазимо из комбија и “гутамо” очима околину. Зеленило, цвеће, мириси... Плућа се сама од себе шире. Делује нестварно. Неколико мештана из Новог Села нам је пожелело добродошлицу.

Полако у колону, чује се жамор, почињу коментари и сећања. Испред нас возило КПС-а са пратњом. Стижемо у Врбичане. Мук. Ћутимо и гледамо згаришта спаљених домова и зидове започете цркве Св. Тројице. Посебно се истиче звоник са крстом. У грлу ми кнедла. Ни други се не осећају боље. Полако улазимо међу зидове започете, а недовршене светиње. Палимо свеће и молимо се Господу. Свако у својим мислима. Тако бисмо сатима. Данима. Ма остали бисмо овде, ако се може...

Али, време неумитно тече, мора се даље по утврђеном програму. Организовано одлазимо на сеоско гробље које за сада једино чува нашу историју и порекло.

УЗАЈАМНО ПОШТОВАЊЕ

Примећујемо да су споменици који су након 1999. године били порушени, поново подигнути и враћени на своја места. Комшије су сазнале да ћемо доћи. Знају да смо једни другима увек помагали. Хтели су да покажу своју добру вољу. Обавеза или хуманост? Тренутно политичко расположење? Шта год да је, хвала им. Не знам коме али ипак, хвала им. То нам много значи. Поштујући наше мртве, поштоваће и нас. А ни ми њих нисмо престајали да поштујемо. Мало, мало па нам се обрате на неку помоћ. Нека, људски је, увек смо добро живели. Стогодишња стабла, трава до колена, једва се прилази гробовима. Чује се само жубор потока и по који

цвркулт птице. Одједном лелек и ридање. Први пут након толико година. То жене оплакују гробове, оплакују своје погинуле, оплакују куће попаљене, оплакују своју избегличку судбину. Ми мушки, стојички одајемо пошту нашим прецима. Враћамо слике из детињства. Цела историја у једном трену. Морамо прекинути та нарицања, јер ћемо почети сви у глас. Враћамо се утучени са гробља и свако иде у обилазак своје куће, односно остатка онога што се некада звало кућа.

ИСПОД “КРСТА” ДО ПОВРАТКА

Убрзо се окупљамо на заједнички ручак поводом славе. Поседасмо испод крста. Некако смо ту најсигурнији. Нема

песме као ранијих година које се памте, нема весеља... Ипак навиру доживљаји из детињства. Евоцирају се успомене на нека лепша времена. Онако неvezано са свим тим неко покреће иницијативу за повратак коју са одобравањем подржавају сви присутни. Морамо овај процес започети сами, не чекајући да то други ураде уместо нас, јер ако будемо чекали, као неки наши, одужиће се. А када се нешто започне, уз помоћ пријатеља и људи добре воље, то се обично и заврши. Уосталом то је наша обавеза. На брзину направисмо планове с надом да ће се остварити. Спремамо се за повратак, одлучни да овога пута истрајемо. Да се вратимо. Да не долазимо више Врбичану у госте, већ да поново као некад, из Врбичана идемо у госте. Тешка срца се враћамо у стварност.

Крећемо пут централне Србије, у места где смо међусобно, силом прилика, међусобно раздвојени. Број мојих сапутника се од места до места смањује. Примећујем да су растанци много тужнији и тиши од сусрета, пре два дана, када смо се уз осмех и загрљаје поздрављали. После поноћи стиже ред и на мене. После поноћи, долазим у свој “привремени дом”. Полако, са осећајем тежине у желуцу. У ствари само сам физички ту. Душа ми је тамо где сам рођен. А на крају, као и на почетку ове приче добро познати поглед супруге и опет уздах, као пре пута, са којим је све речено ...“Ах то Врбичане”.

Радојко Петковић-Раденце, ИРЛ из Врбичана

Аутор текста на темељима разрушене куће

ДЕЦИ ИЗБЕГЛИХ И РАСЕЉЕНИХ У СМЕДЕРЕВУ УРУЧЕНИ ОДЕВНИ ПРЕДМЕТИ ПОКЛОН СРПСКИХ ХУМАНИТАРАЦА ИЗ САД

ВЕЛИКО ХВАЛА

Поводом уручивања 400 комадића ѓардеробе (јакна, фармерице, дукс, мајица и качкеј) деци из колективних центара, хранишељских и социјално уђројених породица из Смедерева, Милошевца и Раче Крађујевачке у Смедереву је почетеком јуна одржан хуманитарни концерт на коме су учествовали Етлно ѓрупа и ученици Музичке школе Косћа Манојловић, њихов средњошколски рок састав као и Културно уметничко друштво из Раље. Наведене одевне предмете обезбедила је хуманитарна организација “Save serbian children” (Спасише српску децу) из Америке, на иницијативу Милоша Шујице, оснивача ове организације.

Предрађ Умичевић градоначелник Смедерева, владика Иђњатије, Адриан Татаракис и Милош Шујица

Овом чину присуствовао је владика браничевске епархије **Иђњатије, Адриан Татаракис**, председник организације “Help the World See”, која је такође учествовала у овој акцији. **Предраг Умичевић** градоначелник Смедерева, као и велики број других узваница, родитеља и деце који су готово испунили тамошњу новоизграђену спортску дворану.

УЗАЈАМНА ЗАХВАЛНОСТ

“Данас смо се уверили да ту поред нас живе деца у веома тешким условима и да нисмо ни свесни колико можемо да им помогнемо, јер њима је заиста помоћ потребна. Зато се у и своје и име града Смедерева захваљујем господи Шујици и Татаракису на овом хуманом гесту. И град Смедерево је у својој ближој историји имао више прилика да пружа помоћ, да даје помоћ и да буде организатор оваквих акција, упркос томе што се већ две

деценије налазимо у кризним годинама. Морам да истакнем да у нашој општини живи 18 хиљада расељених и избеглих лица, преко две хиљаде Рома и да се у овом граду налази највећи избеглички камп у Европи”, рекао је Предраг Умичевић, први човек Смедерева још једном се захваливши донаторима, свим учесницима концерта и посетиоцима ове манифестације. Том приликом градоначелник је уваженим гостима поделио захвалнице и пригодне поклоне.

“Захваљујем на овом поклону и изгледа да ћу ја више однети одавде него што сам донео”, у шаливом тону, почео је своју беседу Милош Шујица. Рекао је да организација на чијем се челу налази помаже људима у 44 земље, али да се најлепше осећа када помаже деци у својој отаџбини. Свој деци пожелео је да добро уче јер само тако могу да буду “будућа сила Србије”. На крају је рекао да ће осим Смедерева обићи децу и у Новом Саду и најугроженијим малишанима свих националности у главном граду Војводине поклонити сличне ствари.

Бираним речима скупу се обратио и владика Иђњатије, одавши признање донаторима на помоћи, а домаћинима на лепом дружењу.

ЗНАЧАЈНА ПОМОЋ

“Требало је да се размени на стотине мејлова, спискова, уради пуно договора и преговора да би се ова акција привела крају”, прича нам **Ратко Шујица**, слободно се може рећи главни оперативац ове активности.

Ратко износи и конкретне бројке. Тако је за децу из колективног центра “Радицац” припремљено 161 комплет одеће, за колективни центар “Крађорђево дом” у Рачи 53 комплета, најугроженија деца из Основне школе “Свети Сава” добила су 45. За децу у хранитељским породицама

У ишчекивању концерта

ЗНАЧИ НАМ ОВО

Ни прича **Соње Јончевић**, прогнане са супругом и две кћерке **Маријом** и **Марином** из Приштине, не разликује се много од других. Ова породица је живела у центру Приштине, а по доласку у Смедерево, једини светли тренутак имали су када им се родио син **Михајло**.

“Муж ми ради приватно, ја примам минималац осам хиљада и добијамо дечји додаток од пет хиљада. Сад смо ушли у социјални програм и требало би да предамо молбу за стан.

У кампу живимо 11 година, услови су исти као и првог дана. Нас петоро живи у једној соби од 20 квадрата. Поред свега тога деца су добри ученици, Марија је вуковац, Марина је пети разред завршила са врло добрим успехом, а Михајло ће на јесен у школу.”, поносно истиче ова косовска мајка.

“Мени ова гардероба значи пуно, јер их све троје треба припремити за школу. Бар да имају ново и чисто, ако немају редовно ужину и друге ствари, као њихови вршњаци”, искрена је Соња.

било је предвиђено 78 пакета док је Центар за социјални рад општине Смедерево својим штићеницима одредио 40 комплета цинс одеће.

“Поред тога поделићемо школски прибор за децу у ОШ “Свети Сава” Смедерево, а око 500 наочара подељено је пензионерима и другим старијим особама које имају потребу за њима”, истиче Ратко Шупица, додајући да они то већ раде дуги низ година, а да су у централној Србији, оваквим акцијама биле обухваћене и општине Ужице, Краљево, Ивањица, Смедеревска Планака и неке друге.

Сваки од наведених пакета вреди више хиљада динара, па можете да замислите колико то значи за једну вишечлану породицу која се налази у колективном центру, прагматичан је Ратко. Да ће им ова помоћ много значити слаже се и **Ивана Јовановић**, чији је супруг прогнан из Суве Реке.

“Упознали смо се у Крагујевцу, одакле сам ја и тамо склопили брак. Сада имамо троје деце и живимо од минималца и дечјег додатка у колективном центру “Радицац”, каже Ивана наводећи да ће њеној породици ова помоћ јако добро доћи.

“Започели смо кућу у околном селу Вранову и очекујемо од свих институција да нам помогну у њеној изградњи. Уписали смо се на списак за грађевински материјал, испуњавамо услове и надам се да ће наша деца **Владан** који има девет година, **Томица** шест и по и кћеркица **Сара** која има две и по године, ускоро уселити под свој кров”, нада се Ивана.

БОЛЕСТ ПОРЕД СВЕГА

Да овим људима није нимало лако уверили смо се у разговору са њима. Осим стандардних избегличких проблема, поједине од њих задесила је и тежа болест у породици.

Милорад Влајковић, расељено лице из села Могиле, живео је у Липљану до ових ратних догађања. Радио је у руднику и како нам је рекао могло је да се живи. Долазак у централну Србију, одлазак у колективни центар није било оно што је могло најгоре да му се деси. Болест сина **Ђорђа** оболелог од церебралне парализе, била је додатна мора на његову шесточлану породицу. Изгубио је вољу за повратком, каже нема услова, а о неким трајним

решењима већ се дуго говори, а мало на томе ради, прича нам Ђорђе. Ипак, нада се да ће добити стан из социјалног програма и да ће се његова породица скрасити у неким условима достојним човека. Задовољан је поклонима, јер како нам рече, он не би имао средстава да им то купи.

Ни **Косару Живковић** живот није мазио. Ова самохрана мајка шесторо деце већ десет година је овде у Смедерево. “Живимо од једног ручка и неких сухомеснатих производа. Пара немамо тако да моја деца не знају шта је воће, колач или нека друга посланица. И то није најгоре. Кћерка ми болује од рака. Лечи се у Београду, А ја немам пара ни да је обиђем. Покушала сам да се вратим, али није ишло. Нису нас прихватили ни у Митровици, ни у Грачаници. Била сам тамо неколико пута, обећавали су смештај, али се на крају све то изјаловило”, прича Косара, настављајући причу још једним трагичним догађајем из њеног живота.

“Из Витине сам, али тамо не смем да се вратим. Доле ми је убијена ћерка. Имала је 18 и по године. У августу ће бити 11 година како се то десило. Покушала сам на гробље да идем, па нисам могла”, закључује Косара, похваљујући своју децу, која је како рече и поред свих мука слушају, али најтужније је то што ни литар млека немам да им дам.

Текст и фотографије: **Жељко Ђекић**

Ивана Јовановић из колективног центра Радицац са децом

И ОВЕ ГОДИНЕ ПРОСЛАВЉЕН ЂУРЂЕВДАН У ГОРЊЕМ СЕЛУ

фото: архива Унија ИНФО

ПО НОВО СЕ ДИЖЕ “ГРАД”

Једномесечне припреме уродиле су плодом. Узбунила се Србија, сви идуше воде у Горње Село у близини Призрена. Како већ неколико година заредом више ситијина расељених обележава славу у свом завичају, можда би бољи оријентир био Призрен код Горњег Села. Кренули су “Горњесевци” из Суботице, Бачке Тополе, Новог Сада, Београда, Смедерева, Јагодине, Крагујевца, Краљева, Крушевца, Алексинца, Ниша... Не заборављају свој Светиољ Ђурђа и најдраже Горње Село.

Традиционално стижемо у раним јутарњим сатима у Штрпце. У оближњем ресторану дочекује нас власник **Славиша Миленковић** и као сваке године, уморним путницима пружа окрепљујуће напитке.

СЛАВСКИ КОЛАЧИ ИЗ ИЗГНАНСТВА

Ту нам се прикључује и повећа група заинтересованих из Сириничке жупе и Грачанице. Оба славска до-

маћина су у аутобусима. Вељковићи из Краљева и Вељковићи из Крагујевца. Колач су, нажалост, месили ван својих кућа, у изгнанству. Осећамо се безбедно уз полицијску пратњу из Грачанице, али са горчином у души што нам је она уопште потребна за војњу по сопственој земљи.

Након упознавања свих присутних, да за реализацију наших планова, велику захвалност на несебичној помоћи, дугујемо удружењу “Свети Спас” из Београда и Министарству за Косово и Метохију, крећемо “обезбеђени” ка крајњем одредишту, нашем селу, тачније цркви Светог Ђурђа. Стижемо на време. На аутобуској станици “кривина” неко се крсти, неко брише сузе, али су сви срећни, јер су коначно, након годину дана, поново у свом завичају. Што се више приближавамо цркви, видимо пуно нашег света. Дошли су намерници из Мушникове, Драјчића, Богошевца, Средске, из целе Средачке жупе. Поздрави Сречана. Капну и понека суза.

КРУЖЕЊЕ ЛИТИЈЕ ОКО ЦРКВЕ

Круг црквеног дворишта препун као и ранијих година, као и пре 1999. године. Звоно п(р)озива оне који још увек касне. Парох **Александар Нашпалић** почиње са светом литургијом. Посебан доживљај, величанствен, и за наше госте помало необичан, представља кружење литије око цркве. Ту су сви, од 3-73 године. Круг се спаја. Бирају се нови домаћини. За Доњу махалу, славски колач ће месити **Димић Јордан**, а за Горњу **Србољуб Станковић**. Честитке, пољупци, а након тога сви седамо за један сто. Да се окрепимо. Служи се

храна и пиће за више од 350 Горњесеваца и њихових гостију. Око 10 часова почиње музика и традиционална лицитација - шаљиво надметање присутних. Два сата након тога обилазимо сеоско гробље. Да посетимо гробове најмилијих и упалимо свеће за покој душе. Затим следе најтежи тренуци. Крећемо у обилазак наших спаљених кућа. Све су у корову, а неким се ни темељи не распознају. Колико су само наши печалбари по Америци и другим земљама, по белом свету, зноја пролили да би се овде велелепне куће у то време изградиле. Цаба им било, данас само скелети од њих остали.

ДИЗАЊЕ "ГРАДА"

Време брзо пролази и новим окупљањем у порти цркве Светог Ђорђа почињу наше традиционалне игре, а након тога дизање "града". Најинтересантнијег догађаја, када се у један изнад другог, у три реда, пењу најодважнији и најјачи мештани села. А на врху те куле један човек са заставом који на специфичан начин држи здравицу, односно врши неки вид благосиљања.

У скоку у даљ на линији се налази 14 скакача. Побеђује **Петар Илић**, а у дисциплини бацања камена са рамена има 16 кандидата. И поново побеђује Петар. Најодважнији прилазе "граду". У темељ најснажнијих 15 момака, на спрату три, а на врху, ко би био други него Боро Борић. Благосиља и за ђаке и за лекаре, и за мајсторе, и за међе, и за мир и дозива нас да се увек овако окупљамо, али и да се сви вратимо и наставимо да живимо у нашем лепом Горњем Селу. Уз песму, пиће и причу време просто лети. Причи никад краја.

ОСТАЈУ ЧУВАРИ СЕЛА И СВЕТИЊА

Црквено звоно прекида нас у томе. Обавештава да ће поново потећи по која суза, загрљаји и растанак. У

Доњој махали Горњег Села ће поново остати само Цоби, Веско и петнаестак хероја. Остају да чувају нашег Светог Ђорђа, паљевине и рушевине, споменик драгог нам поете Лазара Вучковића, као и топлину Горњег Села. У Горњој махали не остаје нико. Пусто село. Само рушевине..

Код наше "кривине" преузима нас нова патрола. Овај пут из Средске и безбедно "спроводи" до Мердара. Успут, на Превалцу сакупљамо "гороцвеће" да покажемо онима који нису могли да овога пута дођу до Горњег Села, да су сиромашнији за један незабораван

Аушор шеќсиа у Горњој махали

догађај. Хвала добрим људима који су нам помогли да се бар на тренутак вратимо, тамо где смо живели вековима. Истовремено ми се обавезујемо да ћемо поново на наш Ђурђевдан бити овде, а уз помоћ наше "Мајке", једнога дана и вечно остати у свом завичају, Горњем Селу.

Примислав Станојевић

У ПОСЕТИ ПОВРАТНИЧКОЈ ПОРОДИЦИ ЗУВИЋА У СЕЛУ СИНАЈЕ

НАГОВЕШТАЈ МОГУЋЕГ ОПСТАНКА

Синаје се налази на ободу Источног поља и неколико километара удаљено од истоименог метохијског градића. Десет година је требало да дође до повратка у ово село и да оно поново добије епитет мултиетничког. Почетком маја прошле године и српски део села је оживео.

УСКРО СВИ НА ОКУПУ

Последња која се вратила у Синаје је породица **Ђорђа Зувића**, која је десет година боравила на имању у околини Тутина, где је имала повољне услове за узгој и чување стоке.

Породица Зувић броји седморо чланова од којих су петоро деца. У Синају је тренутно најстарији син **Велимир** кога смо затекли како са оцем и још тројицом комшија пласти сено, које ће им како нам рекоше, бити потребно да прехране стоку преко зиме. Остала деца су у Тутину и чекају да се заврши школска година па да сви дођу кући. Мајка **Зорица** каже да би децу радо уписала у школу у Осојанима, уколико има смерова за која се занимају њена деца.

Пре два месеца Ђорђе Зувић се јавио Завичају за повратак, удружењу за помоћ расељеним лицима, које је учествовало у реализацији повратка у село Синаје, са молбом да им се обезбеди транспортне стике и ствари из Тутина, како би се вратили у кућу која је изграђена за повратак његове мајке, браће и његове породице. После пријављивања UNHCR-у Београд и Приштина, као и Министарству за заједнице и повратак, које је и финансирало пројекат повратка у Синаје, ствари су почеле да се реализују. Захваљујући UNHCR-у породици Зувић су након месец дана доведене овце, краве, кокошке. Ових дана ће се реализовати и допрема њихових ствари.

НЕОПХОДНА ШТАЛА

Представница Завичаја за повратак је из разговора са повратницима сазнала да је стока тренутно смештена

у остацима једне од порушених кућа. Иако је зима још далеко, плаше се како ће стока да презими уколико се

КАМЕНОЛОМ И ДАЉЕ РАДИ

Приликом једне од ранијих посета представника Уније Синају, писали смо о каменолому који се налази тик изнад православног гробља у Синају. Том приликом смо се обратили општини Исток да забрани бесправно коришћење камена са српске земље. Скоро годину дана после тога, ништа се није променило. Каменолом се и даље користи. Камиони који односе земљу и камен стварају несносну прашину, а гробље је и даље изложено ризику да буде затрпано. Један део новоизграђених кућа је изузетно угрожен, тако да повратници кажу да ће једног дана стати на пут камионима. Овакав исход ником не би одговарао зато апелујемо да се овај проблем што пре реши како не би дошло до било каквих конфликта.

РЕПОРТАЖА

Ђорђе и Велимир Зувић на ливади са комшијама и ауторком овој шексиа

не реши питање адекватног простора. Тренутно о томе нико нема времена да размишља, јер су у општини Исток притиснути другим проблемима. Међу њима је и проблем неадекватног снабдевања водом околних села, међу њима и Синаја, што у летњим месецима нарочито долази до изражаја.

УСКОРО И НА ПИЈАЦУ

Зорица Зувић, каже да јој вода много недостаје, јер мора свакодневно да среди млеко, направи сир и посуђе одржава у најбољем реду. На питање коме продаје сир одговара да га продаје комшијама и мештанима околних села где, нарочито лети, има доста људи, али и да ће покушати да своје производе изнесе на пијацу у Истоку. Стекли смо утисак да је повратак ове породице

оно што се годинама очекивало и да представља наду и трасира пут другим “озбиљним” повратницима.

Зато упућујемо апел свима да подрже овај повратак, обезбеде шталу за смештај стоке, обезбеде редовно снабдевање водом и струјом и што је најважније, посао за младе људе. Велимир, најстарији син је леп, млад момак, који би врло радо овде живео, када би му неко обезбедио некакав посао.

У обиласку села са Зорицом Зувић

Ових дана ће уз помоћ Министарства за повратак и заједнице повратницима бити набављене машине и опрема, којима ће покушати да створе себи боље услове живота у Синају и окружењу. Ми се надамо да ће у томе успети. Наравно, ови људи увек очекују и помоћ и подршку од своје земље и Владе.

Текст и фотографије: **Доста Палић**

ВРЕДНО ПАЖЊЕ

СВАКА ЧАСТ, МИЛОШЕ!

Становници колективних центара су често пута неоправдано нападани да не желе да раде. Многи примери са којима смо се сусретали свих ових година у прогонству говоре супротно.

Милош, који нам не рече презиме, становник колективног центра “Трмбас” у Крагујевцу, иначе ИРЛ из Дрсника код Клине, управо је класичан пример за то.

Већ неколико година привремено је запослен код једне приватне фирме, која одржава, јавне зелене површине у граду, дворишта и остало. Задовољан својим послом код “Газде”, само када би га мало боље платио било би боље, каже нам.

Ми смо Милоша затекли како коси траву у дворишту једне крагујевачке породице и то у недељу. Викендом не ради у фирми, па налази посао у околини како би зарадио “пару више”.

Овакви људи заслужују да их подржимо, макар у куповини алата и машина за рад, јер је он своју купио као расходовану, од власника фирме где ради, и платио поправку. Очито да му се инвестиција исплатила.

НОСИОЦИМА ДОМАЋИНСТАВА У ДОЛЦУ, СЕЛУ У КЛИНСКОЈ ОПШТИНИ ПРИКЉУЧИЛЕ СУ СЕ И ЊИХОВЕ ПОРОДИЦЕ НАЈМАСОВНИЈИ ПОВРАТАК ОВЕ ГОДИНЕ

Првих 17 од 56 српских породица, колико их је живело до 1999. године, у селу Долац код Клине, вратило се у своје новосаграђене куће површине 75 метара квадратних. Њих стоишњак са десетак дечака и девојчица вратило се на ођњишта да покуша да поново зајочне животи и подстиакну на повратак и оне мање одлучне на такав корак. Стоишњак Срба покушаће да поново зајочне животи на својим ођњишима

Одлука о овом до сада најмасовнијем повратку Срба на Косово и Метохију је донета пре шест месеци и од тада је о трошку Министарства за заједнице и повратак, а под непосредним надзором Данског савета за избеглице, уместо обнове спаљених и разиданих, углавном вишеспратница, започела изградња типских кућа.

КАО НЕКАДА

На свечаности која је, како рекоше, по много чему подсетила на предратни период, кључеве им је предао и уз речи добродошлице обратио министар за повратак **Саша Рашић**. Сузе радоснице, неверица и неизвесност. Већина њих, посебно деца, први пут су крочила ногом на земљу која, како тврде Долчани, “рађа и кад наопако засејеш”. **Рајићи**, њих педесетак, **Шарковићи**, **Митровићи**... Праг нових домова су по обичају прескочила деца, “да се младост не угаси”, да крене напредак, да се у Долац врати и старо и младо, да обновљена школа “Вук Караџић” постане кошница, како рече наставник **Драган Рајић**, у којој ће српска деца док је света и векај учити на српском јер је то једини услов који су повратници поставили приликом потписивања уговора о одрживом повратку.

ПОНОВО НА СВОМЕ

“Упркос бројним проблемима уценама и претњама, ми смо поново на своје. Добили смо кров над главом, понеки кревет, сто и столице. Колико да имамо да преспавамо, али смо чврсто решени да одласка више нема. Ово је наше. Доста смо трпели и били сврставани у категорију просјака “ прича **Вукоје Рајић**.”

Школовање деце на српском било је једно од основних захтева повратника. Предложили су, а косовско министарство прихватило и обновило објекат школе “Вук Караџић” у којој је наставу до 1999. године похађало око 250 српских ђака. Остаје да Министарство просвете Владе Србије организује наставу на српском језику. Долчани, сада већ најбројније српско село у Клини, имају решење. Они траже да наставници који се воде на платном списку њихове школе уместо што примају минималац и живе по централној Србији, крену стопама ђака, да дођу у Долац и прихвате службу.

СТВАРНОСТ РАЗЛИЧИТА ОД ОБЕЋАЊА

Деветогодишњи повратници **Марко Митровић** и његов вршњак **Јован Шарковић** планирају да одмах по завршетку ове школске године напусте Краљево и Ћићевац.

“Ја се више не враћам. Хоћу да останем у Долцу и овде наставим школовање. То су ми обећали тата и мама - каже Марко док његов отац Бранко сумњичаво вели: “Једно су жеље, а друго стварност”.

“Нико од нас повратника не ради нити има посла. Њиве немамо чиме да пооремо нити имамо могућности да платимо. Не живи се од једнократне помоћи у храни коју смо добили од УНХСР-а “ каже он додајући да од дана када је почела обнова у Долац нико од званичника државе Србије није свратио, иако је Министарство за Косово и Метохију подржало њихову намеру да се организовано врате.

Министар Рашић уручује кључеве Вукоју Рајићу

“Страшно је колико се помпе и прича просипа око повратка на Косово и Метохију. Нажалост, оног тренутка кад нам виде леђа с ове стране Ибра њихове обавезе нестају - што у револту, што у збиљи, каже **Сретен Шарковић** који се вратио са петочланом породицом.

КОМПЕНЗАЦИЈА ЗА ОТЕТО

У власништву Срба је око 500 хектара ораница и стотињак хектара шуме коју су Албанци у протеклих десет година искрчили. Није остао штап. Однели су све што су могли, каже Вукоје Рајић не устручавајући се да од председника Клине на име компензације за отету и уништenu српску имовину затражи пар трактора и минимум механизације.

- Они су власт. Време је да неко сноси одговорност и да неко плати бар део штете - вели Рајић уз став да би на тај начин био превазиђен проблем недостатка механизације, а повратак Срба у Долац не би осетила матична држава, која у Долац није послала ни конзерву рибе или месни нарезак.

Текст и фото: Н. З.

ВЛАДА СРБИЈЕ УКИНУЛА СЕДАМ ОПШТИНА НА КИМ

Суйрошстављене стране у ошштини Подујево

Влада Србије, средином јула, укинула је администрацију у седам ошштина са КиМ у којима шренушно не живе Срби. На јучерашњем заседању Владе распушшене су скупшшине ошштина Подујево, Баковица, Сува Река, Дечане, Призрен, Урошевац и Клина, којима је седишше било на КиМ и у здравовима централне Србије.

Само део трошкова за плате у овим измештеним општинама, у којима се запослени практично ничим нису ни бавили, износио је око пет милиона месечно. На следећој седници Владе биће именовани општински координатори.

- Ова одлука значи само да су непотребне и гломазне администрације распуштене, а уштеђена средства ће бити усмерена на подизање квалитета живота Срба на КиМ и за поспешивање повратка - кажу у Влади.

Предлог које општине треба распустити дао је министар за КиМ **Горан Богдановић**. Зани-

мљиво је, међутим, да је распуштена општина Клина у којој има повратка протераних Срба, а није општина Србица која је одувек била већински албанска. Измештене скупштине општина формиране су на основу одлуке Владе **Војислава Коштунице** из 2008. године. Један од разлога укидања измештених косовских општина је пре неколико дана туча на седници Скупштине општине Подујево, измештене у Куршумлију од 1999. године. Потукли су се одборници опозиције и владајуће коалиције.

“ПОДРШКА ИЗБЕГЛИМ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИМ ЛИЦИМА У СРБИЈИ”

Комесаријат за избеглице Републике Србије, у сарадњи са Данским савешом за избеглице, у оквиру Пројекта “Подршка избеглим и интерно расељеним лицима у Србији”, финансираним од стране ЕУ, организовао је четврти радни састанак под називом “Избегла и интерно расељена лица у Србији”.

Састанак је одржан, 23. и 24 јуна 2010. године на Златибору, на коме су поред повереника за избеглице из 165 општина/градова присуствововали и представници међународне заједнице, дипломатског кора амбасада акредитованих у Републици Србији, представници земаља учесница конференције “Трајна решења за избегла и интерно расељена лица сарадња држава региона”, ресорних министарстава и државних институција, града Београда, председници општина и градоначелници градова.

Током састанка, посебно су разматране теме: Конципирање регионалног пројекта у складу са препорукама Конференције “Трајна решења за избегла и интерно расељена лица сарадња држава региона”, сарадња у областима азила и реадмисије у оквиру МААРИ иницијативе, представљање Пројекта подршке избеглим и интерно расељеним лицима у Србији, финансираног средствима ЕУ, који реализује Дански савет за избеглице, разматрање Закона о изменама и допунама закона о избеглицама, спровођење локалних акционих планова и реализација IPA пројеката. Више о овоме можете да прочитате у наредном броју УНИЈА ИНФО.

УСКРО НОВЕ АУТОМОБИЛСКЕ ТАБЛИЦЕ НА КОСОВУ

Житељи Косова ће за два месеца добити нове аутомобилске таблице, које ће на левој страни имати ознаку “RKS” - Република Косово, изјавио је медијима министар унутрашњих послова ПИС Косова **Бајрам Реџеџи**. Нове таблице ће бити и изазов за косовске институције, јер се планира да, изласком нових таблица, буде забрањено коришћење регистарских таблица које издаје МУП Србије, а које углавном користе косовски Срби. Реџеџи каже да ће Срби имати прилику да региструју своја возила. “Једна могућност је да региструју возила са таблицама Косова. Време таблица са ознакама PZ, PR, GL, KM ће проћи брзо. Старе таблице треба да уклонимо”, рекао је Реџеџи. До доношења наведене одлуке таблице које издаје МУП Србије ће и даље важити на простору Косова и Метохије.

ДЕЧАЦИ ИЗ ФК "РУДАР" КОСОВСКА МИТРОВИЦА, ИГРАЛИ СА ВРШЊАЦИМА ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ И ПАРТИЗАНА И ГЛЕДАЛИ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈУ СРБИЈЕ

ДА НАМ ЈЕ САМО ЈЕДАН ТЕРЕН

"На ошћу радості ових дечака из Косовске Митровице дошли смо да се дружимо и да одиграмо две утакмице са њиховим вршњацима из наша два најтрофејнија клуба. Изузетно смо задовољни пријемом уџрава оба клуба, а оно што је на нас оставило највећи утисак су терени на којима ова деца тренирају. Нажалост, ми у Митровици немамо нићи један терен и смајрамо да је наш ђрад заслужио да се направи бар једно фудбалско изралиште на коме би ова деца могла да одигравају своје утакмице", рекао нам је Шериф Кривошић, професор физичког васпићања, испред Савеша родићеља ФК Рудар, додајући да дводневни боравак у Београду, за њихову децу значи много више од игре.

"Ми долазимо из једне средине где нема ни један фудбалски терен. Радимо на малом игралишту који смо добили од Фудбалског савеза Србије. То парче зеленила нам много значи, али наш крајњи циљ, а свакако највећа радост за ову децу, била би да нам се помогне у изградњи једног правог фудбалског игралишта. Ми смо пресретни кад видимо овакве терене и на Телеоптику и на Маракани, али заслужио је и Митровица и Косово да имају барем један терен где можемо да тренирамо, где можемо да радимо са децом и где можемо да се дружимо. А на крају крајева, из свега тога доћи ће и некакав резултат", наставља Кривошић, наводећи да је Косовска Митровица дала много великих играча, а садашњи капитен Звезде и бивши репрезентативац Никола Лазетић поникао је баш у ФК „Рудар“.

Треба напоменути да је у бившој Југославији наш град имао прволигаша, да је дао много репрезентативаца, а да су срећни што ће их на Светском првенству у Јужној Африци "представљати" њихов Милош Красић, причају гости из Косовске Митровице.

И баш међу том децом налази се један од Милошевих блиских рођака, Михајло Милошевић.

"Идем у шести разред и имам 12 година. Јако ми је драго што сам играо против Звезде и Партизана, што сам видео Маракану, посетио музеј нашег најтрофејнијег клуба, видео

низ лепих терена и играо на једном од њих. Волео бих када би могли Звезда и Партизан да дођу код нас у Косовску Митровицу да тамо играмо", прича нам Михајло и како рече позива и Звезду и Партизан да у септембру дођу код њих у Митровицу да се друже, да виде у каквим они условима живе и да на крају одиграју утакмицу.

Ни његов капитен, Данијел Кривошић не може речима да исказе све оно што је у два дана боравка видео у Београду. На њега је највећи утисак оставила утакмица између наше и репрезентације Камеруна. Данијел је врло добар ученик, такође завршава шести разред и нада се да ће једног дана постати добар фудбалер и можда играти и тренирати баш на овим теренима које је данас обишао.

Текст и фотографије В. Ђекић

РЕЗУЛТАТИ

Иако сви дечаки из најстаријег митровачког клуба истичу да им резултат није битан кажу да ће им победа од 2:0 над њиховим вршњацима из Партизана дати додатни мотив за даљи рад. Исто тако надају се да их ни убедљив пораз од Црвене звезде (5:1) неће разочарати, већ бити додатни подстицај за даљи тренинг, како би им се ускоро, у ренаншу у њиховом граду, одужили истом мером. Опет резултат репрезентације од 4:3 против Камеруна и посета овој утакмици, како нам рекоше, за њих ће представљати најлепшу успомену, тим пре што су могли да уживају у мајсторима својих узора, а пре свих њиховог суграђанина Милоша Красића.

На широј заједници преостаје да се са речи пређе на дела и да уместо многих обећања овим малишанима, као и њиховим старијим колегама омогуће да најлепшу споредну ствар на свету фудбал, могу да играју на сопственом великом терену, у својој Косовској Митровици.

ПРИШТЕВЦИ ИСТОВРЕМЕНО НА СЛАВИ И ЗАДУШНИЦАМА ДАН КОЈИ СЕ ПАМТИ

Овај кишин мајски дан, када су се поклојиле задушнице и летња слава Свети Никола, за око двестотине грађана Приштинине остиће заувек посебан. Доштовали су из Београда, Ниша, Новој Сада, Крајувца, Врњачке Бање, Куршумлије да би се окупили под орахом и лијом своје цркве, у своје граду и испричају оно што се испричати не може - тешка мука избељива.

СЛАВА

Ту су били и они који су много чешће у цркви јер живе у Грачаници, Лапљем Селу, Чаглавици, Липљану...

Повод за долазак баш тога дана била је храмовна слава цркве у којој су се већина придошлих крштавала, венчавала, или су крштавали децу и унуке и пресецили славски колач породичног свеца. Литургију је служио викарни епископ липљански **Теодосије** и млади свештеник **Дарко**. За певницом је био народ. Двоје

Ломљење славској колача

некадашњих чланова црквеног хора и верница из Београда, трудили су се, као и други присутни, да све прође у најбољем реду.

ЦРКВА

Црква заправо никада није била празна. Тридесетак Срба који су остали у своје граду након егзодуса, наизменично су преузимали улогу колачара, а наставили су и након паљења цркве на згаришту, па током обнове.

Прве иконе стигле су у цркву 2008. године пред славу. Прошле године, стигли су и други дарови и прилози. Свештеник, протојереј **Милорад Цветковић** долазио је у цркву о славама да пресеци колач. Људи су се у малом броју окупљали да обележе празник, да посаде цвеће, почисте лишће или да пребришу цркву после интервенције радника. Бринули су о својој светињи.

Они Приштевци који су по први пут дошли нису

Владика Теодосије причешћује најмлађе

скривали узбуђење, радост и сузе. Хладно време и киша нису поколебали оне најупорније да под крошњама приме послужење које су домаћини припремили уз помоћ многих дародаваца.

ГРОБЉЕ

Након тога велика већина отишла је на гробље да упали свеће за покој душе својих драгих који су сахрањени у Приштини. За многе је било изненађење очишћен стари део гробља, али за неке и разочарење јер још увек не могу да приђу до места где су сахрањени најстарији Приштевци, заправо преци најстаријих градских породица.

Након тога стигло се и у Грачаницу, тек да се уђе у манастир, да се купи она домаћа препржена кафа или се случајно сретне још неко драго лице.

Долазак у Приштину организовала су удружења "Свети Спас" из Београда и "Срећна породица" из Ниша.

Текст и фотографије: **Радмила Вулићевић**

Поново у центру Приштинине

ДА ЖИВИМО КАО НЕКАДА

Желео бих да, као некада, Срби и Албанци живе у слози и љубави, рекао је патријарх Иринеј током посете Пећкој патријаршији, првој од устоличења. “Ми овде вековима живимо заједно. Срби су дуго живели са Албанцима као са најближима, налазили су заједнички језик, заједнички начин живота. Тога периода се сећам и желео бих да тако буде и данас и сутра и свагда, да два народа живе у слози, љубави, живојом прихватљивим и за једне и за друге”, рекао је новоизабрани српски патријарх.

Патријарх Иринеј је новинарима у Пећкој патријаршији рекао да је долазећи у патријаршију осетио радост, јер је поново на светој српској земљи и тугу зато “што је прошао кроз разрушену српску земљу”.

Патријарх је на Косову и Метохији живео од 1947. до 1975. године и каже да Пећку патријаршију сматра својом кућом, те да да му за долазак у њу не треба никаква дозвола. “Однос два народа (Срба и Албанаца)

је био другачији. Тога се сећам и желео бих да такав однос два народа буде и данас”.

Коментаришући претходна дешавања у Епархији Рашко - призренској патријарх је рекао да је Црква урадила оно што се морало урадити. Верном народу на Косову и Метохији, као и онима који су у расејању он је поручио да имају пуно поверење у своју Цркву, да прихвате оно што је Црква учинила, јер је то најцелисходније и на тај начин омогуће нормалан живот Цркве.

“То што је Црква учинила није из каприциозности, већ оно што је целисходно и што је требало да се учини. Ми имамо пуно љубави према владици Артемију, али неке ствари одавно нису ишле како треба и када смо хтели да то исправимо није нам дозволио увид у пословање. Свети Архиепископски Сабор је у целости сагледао ситуацију у Епархији и увидео да је најцелисходније да се владика Артемије ослободи обавеза управљања Епархијом.”

“Владика је то прихватио, али не и поједини монаси који су реаговали на потпуно немонашки и нехришћански начин, а најбољи доказ је то што су напустили манастире, а да их на то нико није присилио. Чак су мољени да остану, али то нису прихватили што је најбољи доказ да то што чине није ни монашки ни канонски, али се ја надам да ће то неки од њих схватити”, казао је патријарх. У вези наведених монаха патријарх Иринеј је казао да ће они бити позвани да се врате, али уколико то не учине, рекао је да постоје канонски прописи на основу којих ће бити решен њихов статус.

Ова посета организована је у склопу припрема за устоличење патријарха, а у Патријаршији су били и министар вера **Богољуб Шијаковић**, министар за Косово и Метохију **Горан Богдановић** и саветник председника Србије **Млађан Ђорђевић**.

Инфо служба Епархије Рашко-призренске

ПРИПРЕМЕ ЗА УСТОЛИЧЕЊЕ

“Сви знамо да је тај догађај јако важан, али тај догађај има и велики симболички значај за нас, не само у овој политичкој ситуацији када Србија настоји да мирним путем, путем процеса пред Међународним судом правде, путем аргумената сачува интегритет над читавом својом територијом и када наша црква настоји да црквени поредак над црквеном територијом, над свим епархијама доведе у ред и крунише избором и устоличењем српског патријарха управо овде у Пећкој патријаршији”, рекао је министар вера Богољуб Шијаковић.

Патријарх Иринеј је 24. јануара устоличен у Саборној цркви у Београду, а 3. октобра ове године свечано устоличење ће се обавити и у Пећкој патријаршији, која је вишевековно седиште српских патријарха.

ОБЈЕКТИВ СА КИМ

Стигли повратници...

Долац:

... Вукоје Радић са највернијим човековим пријатељем

Расељени у „Иди-види“ џосеџи.

Гребник:

Представник села.

Кула...

Пећка пјатријаршија

... освежење на чесми пред конаком.

Фото: Жељко Ђекић, Наташа Вујовић и Златко Маврић

ОТВОРЕНЕ ТРИ КАНЦЕЛАРИЈЕ У ЦЕНТРАЛНОЈ СРБИЈИ

UNHCR је отворио три канцеларије за имовинска питања да би пружио помоћ свим оним лицима која су поднела имовински захтев Косовској агенцији за имовину. Ако мислите да имате законско право или правни интерес за било који од имовинских захтева наведених у списку имовинских захтева наведених у UNHCR-овом службеном билтену или на веб страници надлежне агенције, молимо Вас да се обратите некој од канцеларија UNHCR-а за имовинска питања у року од 30 дана од дана објављивања вашег имена у службеном Гласнику.

Ако не ступите у контакт са овом канцеларијом у датом року, надлежна агенција или њена

Комисија може да донесе одлуку или да изда налог који би могао да утиче на Ваше имовинско право над предметном имовином, а да о томе не будете претходно обавештени.

Ако сте већ примили писмено обавештење од UNHCR канцеларије за имовинска питања или од надлежне агенције у којем се каже да је поднешен имовински захтев за имовину за коју имате правни интерес тада временски рок од 30 дана почиње са датумом када сте примили обавештење.

Молимо Вас да ступите у контакт са било којом од доле наведених канцеларија ако сматрате да имате законско право на имовину наведену у службеним Билтенима UNHCR канцеларија за службена питања.

Канцеларије UNHCR-а за имовинска питања са којима можете ступити у контакт:

Београд: Вишеградска 23, Тел: 011/362-13-93; 362-13-94 Факс: 011/361-27-48, Ниш: Душанов Базар (Купола) Спрат II, канцеларија бр. 210, Тел: 018 203-777, Крагујевац: Лоле Рибара 9, спрат I, Тел: 034 330-234; Факс: 034 335-244

Чланице Уније

Божур – Смедеревска Паланка, Француска 20, тел: 026/313-893, e-mail: bozur@verat.net

Глас Косова и Метохије – Београд, Скадарска 40а/II, тел: 011/275-4436, e-mail: gkim@eunet.rs, www.glaskim.rs

Завичај за повратак – Крагујевац, др Јована Ристића 212, тел: 034/387-714, e-mail: zavicaj@infosky.net

Југ – Краљево, Цара Душана 27/39, тел: 036/323-220, факс: 036/320-430, моб: 064/612-79-66,

e-mail: agrkovic@yahoo.com

Свети Никола – Луја Адамича 26 Д, Нови Београд, Тел/факс: 011/26-06-930, e-mail: svnikola@scnet.yu

Свети Спас – Београд, Балканска 25, тел: 011/2686-161, e-mail: svetspas@eunet.rs, www.svetispas.org

Срећна породица – Ниш, ТПЦ Калча ламела Д, I спрат, бр. 121, тел: 018/290-066,

e-mail: vulicevicr@bankerinter.net

Унија – Канцеларија у Београду – Крунска 15, тел: 011/324-5410, 323-1005, 303-5392; Факс: 303-5393
e-mail: unijakm@eunet.rs, www.unijakm.org

Унија М – Грачаница бб, Приштина, +381(0)38 227 987, +381(0)62 518 108, +377(0)44 897-578,
e-mail: program@unijamkosovo.org, programunijam@yahoo.com

УНИЈА ИНФО – Главни и одговорни уредник: **Жељко Ђекић**; Уређивачки одбор: **Бранислав Скробоња** (председник), **Златко Маврић** и **Радмила Вулићевић** (чланови); Технички уредник: **Гордан Блажић**; Насловна страна: **Жељко Ђекић**

Адреса редакције: Крунска 15, 11000 Београд, тел/факс: 011/323-1005; Факс: 303-5393; e-mail: unijakm@eunet.rs

Штампа: "Maxima Graf", Петроварадин; Тираж: 5000 примерака; Бесплатан примерак; ISSN 1820-3531, COBISS.SR-ID 117382153